

AUDIT

UO'K: 657.63(075)

KBK: 65.053

A 88

Taqrizchilar: SH. Ilhomov – i.f.n., dotsent;
Sh.Shayakubov – i.f.n., dotsent;
R.M.Haidarov.

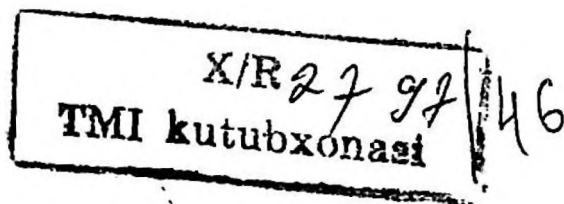
Mualliflar jamoasi:

Sh.N.Fayziyev, R.D.Dusmuratov,
A.A.Karimov, I.N.Qo'ziyev, A.Z.Avlokulov

Audit. Sh.N.Fayziyev, R.D.Dusmuratov, A.A.Karimov, I.N.Qo'ziyev, A.Z.Avlokulov; Darslik / O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. – T.: «IQTISOD-MOLIYA», 2015. 420 bet.

Ushbu darslik «Buxgalteriya hisobi va audit» yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib, unda «Audit» fanining nazariy asoslari bayon qilingan. Ushbu darslikda auditorlik faoliyatining tashkiliy va huquqiy asoslari, audit standartlari, auditorlik faoliyatini rejalashtirish, auditorlik dalillar va boshqa shu kabi mavzular yoritib berilgan.

UO'K: 657.63(075)
KBK: 65.053

ISBN 978-9943-13-542-0

© «IQTISOD-MOLIYA», 2015
© Mualliflar jamoasi, 2015

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida iqtisodiyotning barcha sohalari samarali rivojlanishi uchun xo'jalik subyektlari hamkorlikda faoliyat yuritishlari zarur hisoblanadi. Ushbu holatda esa, xo'jalik subyektlarining moliyaviy holatini bilishi uchun nazorat tizimining auditorlik faoliyatidan foydalanish zaruriyati yuzaga keladi. Bular natijasida «Audit» fanini bo'lajak iqtisodchi mutaxassislariga o'qitish dolzarbligi kelib chiqadi.

«Audit» fanini o'qitishdan maqsad, talabalarga auditorlik tashkiloti tomonidan xo'jalik yurituvchi subyektlarning buxgalteriya hisobi, moliyaviy hisoboti va boshqa moliyaviy axborotlari to'g'riligi va qonun hujjatlariga mosligi to'g'risida xolis va asosli fikr shakllantirish uchun zarur bo'lgan auditorlik amallarini bajarish bo'yicha nazariy bilim berishdan iborat.

Ushbu fanni o'qitishning vazifalari: auditorlik faoliyatini tartibga soluvchi me'yoriy-huquqiy hujjatlar bilan chuqur tanishtirish; xo'jalik yurituvchi subyekt faoliyati bilan tanishish, shartnoma tuzish, dastlabki kelishuvlarni amalga oshirish, auditni dastlabki rejasi va dasturini tuzish; auditorlik hujjatlari va dalillarini to'plash; moliyaviy hisobot va boshqa moliyaviy axborot to'g'riligi va qonun hujjatlariga mosligini aniqlash maqsadida tekshirish usullarini o'rgatish; auditorlik hisoboti va auditorlik xulosasini tayyorlash, tuzish va h.k.

MUNDARIJA

Kirish	3
I bob. AUDITNING MOHIYATI, UNING MAQSADI VA VAZIFALARI	4
1.1. Auditning paydo bo'lishi va rivojlanishi	4
1.2. Auditorlik faoliyatining mohiyati, maqsadi va vazifalari ..	11
II bob. O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AUDITORLIK FAOLIYATINI TASHKIL QILISHNING HUQUQIY ASOSLARI	14
2.1. O'zbekistonda auditorlik faoliyatini me'yoriy-huquqiy tartibga solish tizimi va uning elementlari	14
2.2. Auditorlik faoliyatining milliy standartlari.....	17
2.3. Auditorlik tashkilotining huquqlari,	20
majburiyatlari va javobgarligi	20
III bob. AUDITORLIK FAOLIYATINING TASHKILY ASOSLARI	26
3.1. Majburiy auditorlik tekshiruvi.....	26
3.2. Tashabbus tarzidagi (ixtiyoriy) auditorlik tekshiruvi.....	27
3.3. Nazorat qiluvchi yoki huquqni muhofaza qiluvchi organlar tashabbusiga ko'ra audit o'tkazish xususiyatlari	29
3.4. Auditorlik tashkilotlarining professional xizmatlari	31
Takrorlash uchun savollar.....	37
IV bob. AUDITORLIK KASBIGA MALAKAVIY VA AXLOQIY TALABLAR	38
4.1. Auditorlik kasbiga bo'lgan malakaviy talablar va auditorlik faoliyatini litsenziyalash	38
4.2. Auditorlik tashkiloti va auditorlarning mustaqilligi	46
4.3. Auditor axloqi (etikasi)	48
4.4. Auditor ishlarining sifatini nazorat qilish	52

V bob. AUDITDA MUHIMLIK TUSHUNCHASI VA AUDITORLIK TAVAKKALCHILIGI	59
5.1. Muhimlik tushunchasi va uning auditdagi ahamiyati.....	59
5.2. Muhimlik darajasi, uni aniqlashda qo'llaniladigan asosiy ko'rsatkichlar tizimini shakllantirish tartibi.....	61
Muhimlik darajasini hisoblash jadvali	67
5.3. Auditorlik riski tushunchasi, auditorlik risklarining maqbul to'plami va unga ta'sir ko'rsatadigan shart-sharoitlar	70

VI bob. AUDITORLIK FAOLIYATINI REJALASHTIRISH	74
6.1. Auditorlik faoliyatini rejalashtirishning maqsadi vazifalari, bosqichlari va asosiy tamoyillari	74
6.2. Auditning umumiy rejasini tuzish	76
6.3. Auditning dasturini tuzish.....	78

VII bob. AUDITORLIK TEKSHIRISH VAQTIDA BUXGALTERIYA HISOBI TIZIMI VA ICHKI NAZORATNI O'RGANISH HAMDA BAHOLASH	84
7.1. Tekshiriladigan korxonalar (mijoz) faoliyatini o'rganish.....	84
7.2. Buxgalterlik hisobining tashkil etilishini o'rganish.....	86
7.3. Korxonalar hisob siyosatini o'rganish	92
7.4. Ichki nazorat tizimini o'rganish.....	100

VIII bob. AUDITORLIK DALILLAR	107
8.1. Auditorlik dalillar tushunchasi, ularning turlari	107
8.2. Auditorlik dalillarni olish manbalari	111
8.3. Auditorlik amallari va auditorlik dalillarini to'plash	112
8.4. Auditorlik dalillarni olish usullari	115

IX bob. EKSPERT ISHLARIDAN FOYDALANISH	124
9.1. Ekspert ishidan auditorlik dalili sifatida foydalanish.....	124
9.2. Boshqa auditor ish natijalaridan foydalanish	130

X bob. AUDITORLIK TANLASH	134
10.1. Auditorlik tanlash tushunchasi.....	134
10.2. Auditorlik tanlash usullari, tanlash uslubini shakllantirish, tanlash risklari va natijalarini baholash	137

XIX bob. HISOB-KITOBLAR AUDITI	315
19.1. Hisob-kitoblar auditining maqsadi, vazifalari va ma'lumot manbalari.....	315
19.2. Mehnat haqi bo'yicha hisob-kitoblar auditi	326
19.3. Hisobdor shaxslar bilan hisob-kitoblar auditi	336
19.4. Mol yetkazib beruvchi va pudratchilar bilan hisob-kitoblar auditi	344
19.5. Xaridorlar va buyurtmachilar bilan hisob-kitoblar auditi	349
XX bob. KORXONA XUSUSIY KAPITALI AUDITI.....	354
20.1. Ustav kapitalini tekshirishning maqsad va vazifalari	354
20.2. Ta'sis hujjatlarini tekshirish.....	355
20.3. Dastlabki hujjatlarni tekshirish.....	359
20.4. Xususiy kapitalni auditorlik tekshiruvidagi audit amallari.....	361
XXI bob. MOLIVAVIY NATIJALAR AUDITI	369
21.1. Moliyaviy natijalarni tekshirishning asosiy yo'nalishlari	369
21.2. Davr xarajatlarini tekshirish	372
21.3. Moliyaviy faoliyatga doir xarajatlar va daromadlar hamda favqulodda olingan foyda (ko'rilgan zarar)larni tekshirish.....	373
ADABIYOTLAR RO'YXATI	377
ILOVALAR.....	379